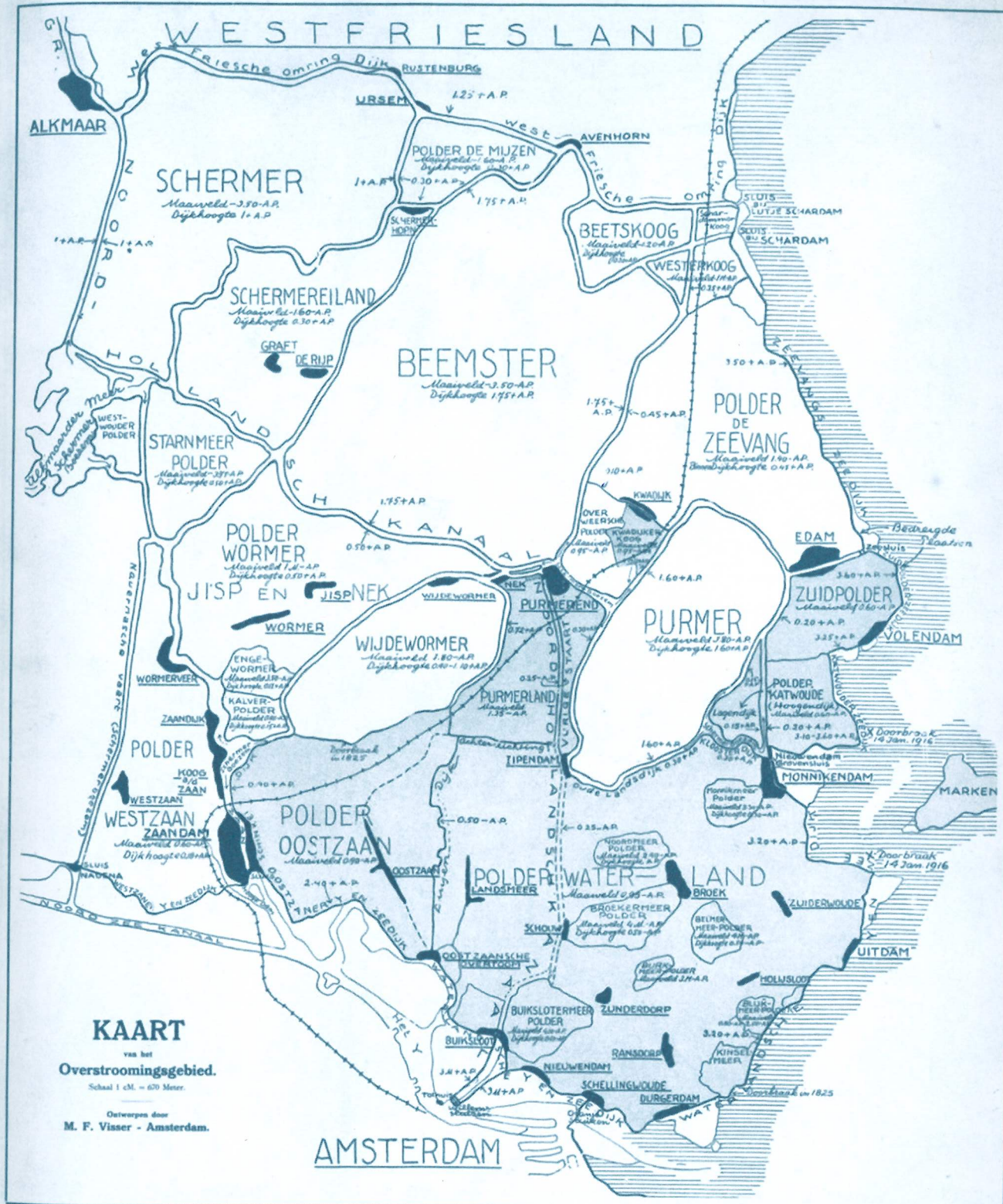

Het dagboek van
Jan Zuidland
Hoe een schooljongen de watersnood van 1916 beleefde

— „Wie is 'm?' vroeg ik aan Kim de Boer.

— „Kakie!" riep hij (Hiermede bedoelden wij Kalaas Stalman.)

Er waren nog meer van zulke na

Plaat 1.

Plaats van de doorbraak bij Katwoude. Van rechts gezien, op de achtergrond stukken dijk die weggespoeld zijn. Het water stroomt nu weer in zee, omdat het ebbe is. Het streepje duidt aan, hoe hoog of het water tegen de dijk stond.

De dijkdoorbraak bij Katwoude, met in de verte een man met een camera.

Het streepje geeft aan hoe hoog het water tegen de dijk stond.

De dijk bezweken

De volgende morgen was de wind wel wat minder geworden. Ik liep naar school en keek waar Freek was. Ik zag hem op de Nieuwe Brug.

"Morrie", zei ik.

"Morrie", zei Freek en meteen daarop: "wat komt Wim hard aanhollen!" Eenmaal bij ons riep Wim:

"Dirk de Moes zegt, dat de zeedijk is doorgebroken op drie plaatsen."

"Ik geloof daar niks van", lachte Freek.

"Maar het kan tóch waar zijn", meende ik,

"gisteren met die harde wind!"

En het bleek ook waar te zijn, zoals je straks zult zien.

Toen ik 's middags bij school kwam zag ik een hoop mensen en kinderen om een boerenwagen heen staan. Er zat een jongen van ongeveer achttien jaar in en aan de kar was een hond vastgebonden, met de tong uit zijn bek van vermoeidheid. Ik zag Jacob Schaap erbij staan en vroeg hem, wat er aan de hand was.

"Die jongen is vannacht gevlucht", aldus Jacob.

"Want de zeedijk is doorgebroken. Zijn vader en moeder waren al weg en toen is hij in de kar gesprongen en heeft de hond er achter vastgebonden en is gevlucht."

"Zou de dijk dan toch doorgebroken zijn?" vroeg ik.

"Ja", zei Jacob, "op drie plaatsen."

"Zouden we hier ook water kunnen krijgen?" vroeg Wim, die er samen met Freek bij was komen staan, aan mij.

"Ik denk van niet", zei ik.

"Nou Jan, dat zou ik maar niet te hard zeggen", zei Freek, "het kan best hier komen."

Daar kwam de hoofdonderwijzer. Hij klapte in zijn handen en iedereen ging naar binnen. Onze onderwijzer, meester Vorst, stond bij de deur van de klas en wij zeiden:

"Meester, de zeedijk is op drie plaatsen doorgebroken."

Meester keek verbaasd, maar even later zei meester Berkenbosch het ook. Toen de les begonnen was, kwam meester Schenk de klas in met een nieuwsbulletin in zijn handen en vroeg meester Vorst het voor te lezen. De meester las het eerst zelf en schudde bedenkelijk zijn hoofd. Toen las hij het voor. Het was muisstil in de klas.

"Vrijdag 14 januari 1916.

Katwoude.

Hedennacht is de Zuiderzeedijk bij Katwoude en Zuiderwoude doorgebroken. Bij Katwoude zijn drie gaten in de zeedijk geslagen. Het grootste gat is ongeveer honderd meter lang, het kleinste heeft de grootte van een boerderij. Bij Zuiderwoude is een gat. Ten zuiden en ten noorden van Edam heeft men de gehavende dijk weten te behouden."

Jacob Schaap begon te huilen en een paar kinderen lachten hem uit. In de klas werd veel heen en weer gepraat en Anton Brugman kon het niet laten een grap te maken. Maar opeens werd het stil. Want wat was dat? De klok van

In Purmerend wordt vee per binnenvaartschip in veiligheid gebracht.

het stadhuis begon te luiden. Bim, bam, bim, bam Meester Berkenbosch en meester Hellingman kwamen haastig de klas in en zeiden dat alle kinderen die buiten de stad woonden naar huis mochten. Drie kinderen gingen weg. De meesters stonden te fluisteren met meester Vorst.
“De andere kinderen mogen ook gaan”, zei hij. Iedereen stond op uit zijn bank en ging de deur uit.

“Waar ga je heen, Freek?” vroeg ik.
“Naar de Where kijken natuurlijk”, riep Freek.
“Wij gaan ook”, riepen een paar jongens.
We zetten allemaal onze pet op en liepen naar de Where. Deze stroomde zó sterk dat ze bij één van de palen een diepe geul gemaakt had.
Na een kwartiertje gingen we naar huis. Op de Herengracht gekomen kwam Jan Stiemer op mij afrennen.
“Jan, je moet van je moeder direct thuis komen.”
Ik liep met Jan Stiemer de Vooruitstraat in. Moe stond al in de deur en riep:
“Jan, ga naar oom Gerrit en oom Jan en vraag of ze willen helpen het huisraad naar boven te brengen.”

“Ja”, antwoordde ik en vroeg aan Jan Stiemer of hij mee wilde.

“Naar je ooms op de Zuiderweg?”

“Precies.”

“Dan ga ik wel met je mee” antwoordde Jan.

Bij de Beemsterbrug zag ik oom Gerrit al.

“Oom! Moe vraagt of u straks het huisraad bij ons naar boven wil komen brengen.”

“Is je moeder dan al zo bang?”

“De hele straat is bang. Iedereen is aan het sjuuwen.”

“Wij hebben ook al een hoop boven gezet”, zei Jan Stiemer.

“Nou”, zei oom, “zeg maar dat ik vanavond kom.”

We gingen beiden verder naar oom Jan. Ook hij zou komen helpen.

Thuisgekomen stond alles al klaar om naar boven gebracht te worden. Alleen de karpotten moesten nog onder de tafels vandaan. Ik hielp moe de tafels opzij te zetten en de vloerkleden op te rollen. Om half zes kwamen oom Gerrit en oom Jan.

“Wat moet er allemaal naar boven?” vroeg oom Jan.